
1. Őzláb gomba

A nagy őzláb gomba a piacokon szezonálisan kapható, de a kirándulók által is kedvelt, szedhető gombafaj. A gomba részletesebb leírása áll rendelkezésére az UTF-8 kódolású *gombaforras.txt* állományban. Készítse el a mellékelt mintának és a leírásnak megfelelő dokumentumot! A szöveg tagolásához ne alkalmazzon felesleges bekezdéseket!

1. Hozza létre szövegszerkesztő program segítségével az *ozlabgomba* állományt a program alapértelmezett formátumában a *gombaforras.txt* állomány felhasználásával!
2. Legyen a dokumentum álló tájolású és A4-es lapméretű! A bal oldali, a jobb oldali és az alsó margót 2,2 cm-re állítsa be! A felső margót állítsa 5 cm-esre! (Ha a használt szövegszerkesztő programban az élőfej a szövegtükörből veszi el a területet, akkor a felső margó legyen 1,4 cm, az élőfej magassága 3 cm, távolsága a szövegtükörtől 0 cm!)
3. A szöveg karakterei Times New Roman (Nimbus Roman) betűtípusúak legyenek! A dokumentumban négyféle betűméret van: 36, 21, 11 és 8 pontos. A betűméreteket a minta alapján állítsa be! A dokumentumban a sorköz legyen egyszeres, a bekezdéseket a minta szerint igazítsa! A bekezdések előtt 6 pontos térköz legyen! A címek utáni bekezdések kivételével a bekezdések első sorát 0,5 cm-rel húzza be!

A dokumentumban a fekete és a fehér színeken kívül barna RGB(150, 100, 50) kódú színt használjon a leírásnak megfelelően!

4. Készítse el a dokumentum élőfejét a minta szerint! A bal margóhoz igazítva helyezze el az „Őzláb gomba” feliratot 36 pontos betűmérettel, kiskapitális, félkövér betűstílussal, barna betűszínnel!
5. Az élőfej jobb margójához helyezze el egymás mellé a *gombarajz.png* képet 3 példányban! A képek méretét módosítsa arányosan úgy, hogy az eredeti méret 50, 75 és 100%-a legyen!
6. Az élőfej tartalmát a bal és a jobb margó között 4-5 pont közötti vastagságú, barna, szaggatott vonallal határolja a mintának megfelelően!
7. Készítse el a két cím formázását!
 - a. A címhez 21 pontos betűméretet alkalmazzon!
 - b. A betűk színe legyen barna, és a címet alakítsa félkövérré!
 - c. A címek előtt 12, utánuk 0 pontos térköz legyen!
 - d. Biztosítsa, hogy a második cím új oldalra kerüljön!
8. A dokumentumban 3 helyen kerek zárójelben latin nevek vannak. Ezeket dőlt betűstílussal jelenítse meg! A gombaszedés legfontosabb szabályát: „***Az a gomba, amit nem ismerünk, mérgező!***” félkövér betűstílussal emelje ki!
9. A dokumentumban két képet kell elhelyeznie a mintán látható igazítással. Az első képet, az *ozlabkep1.jpg*-t, a minta szerinti bekezdés mellé helyezze el és a méretét módosítsa arányosan úgy, hogy magassága a mellette levő bekezdés magasságával egyezzen meg! A képet vékony fekete vonallal szegélyezze!

A feladat folytatása a következő oldalon található.

10. Készítsen számozott lábjegyzetet a kapcsos zárójelek előtti szavakhoz! A lábjegyzetek szövegét a kapcsos zárójelek között találja. A kapcsos zárójeleket és a bennük található szöveget törölje ki! A lábjegyzetek szövege 8 pontos betűmérettel és dőlt betűstílussal, térköz nélkül jelenjen meg!
11. A minta szerinti felsorolásjellel az első oldal alján lévő 3 bekezdést alakítsa felsorolássá!
12. A második oldal végén az özlábgomba receptjeit középre igazított táblázatban jelenítse meg a minta szerint! A táblázatot 2 sorból és 3 oszlopból alakítsa ki! A cellamargókat minden irányban állítsa 0,2 cm-re! Az oszlopok rendre 4, 8 és 4 cm szélesek legyenek! A táblázat előtt a térköz az alapértelmezettnél nagyobb legyen!
13. Az első sor középső cellája barna kitöltésű legyen! A cím legyen fehér betűszínű, 21 pontos méretű és félkövér betűstílusú!
14. Az első sor bal és jobb oldali celláiba szűrje be a *gombarajz.png* képet 50%-os, arányos kicsinyítéssel! A bal oldali képet – a szimmetria kialakítása miatt – tükrözze, de más tulajdonságát ne változtassa meg!
15. Az első sor celláinak tartalmát függőlegesen és vízszintesen igazítsa középre! A táblázat minden cellájában a bekezdések előtt és után a térközt állítsa 0 pontosra!
16. A táblázat második sorának celláit vonja össze, és helyezze el benne a minta szerinti szöveget!
17. Alakítsa felsorolássá a minta szerinti három bekezdést, és állítsa be a *jel.png*-t felsorolásjellnek!
18. Szűrje be a felsorolás után vízszintesen középre az *ozlabkep2.jpg* képet, amit módosítson arányosan úgy, hogy a szélessége 5 cm legyen! A képet vékony fekete vonallal szegélyezze! A kép alatti szöveg 8 pontos betűméretű, dőlt betűstílusú és középre zárt legyen!
19. A dokumentumban alkalmazzon elválasztást!

40 pont

Minta az Őzlábomba feladathoz:

ŐZLÁBGOMBA

Az „igazi” nagy őzlábomba

A nagy őzlábomba (*Macrolepiota procera*) tulajon élő korhadéklakó.

Rendkívül ízletes kalapja miatt a konyha királya. Miután a kalap igen törékeny, hipermarvetskben nem kapható, de szedhető, és egyéb előrsítő helyeken, piacokon árulják is. Feltűnő külsejű, nagyméretű, kalapra és tönkre tagolt fehér lemezes termőrétegű gomba. Nem véletlen, hogy az angolok szász elnevezése napernyőgomba, amely kalapjának formájára és méretére is utal. A kalap mindig púpos, széle csufangos. Felelszine krém alapon nagy, gyapjas, ellátó, koncentrikus barna pikkelyes. A lemezek kremszínűek, szélesek, sűrűk, a tönk előtt gyűrűbe összenöttek. Az idős példányok lemezeit barnasan foltosodnak.

A tönk hengeres, karcsú, bunkós bázisú, írgesedő, szálas, a gallér fölött sima, barnás, alatta krém alapon koncentrikus, kigyóborszerű barna mintázatsággal a kalapból csuklósan kifordítható. A tönkön lágy, kesős élű, gyapjas, forgatható gyűrű található. Legfőbb ismeretöljeget tehát: természetének magassága, gyűrűszeríten fel-le toltatho szabad gallérja és a kalapból csuklósan kifordítható tönkje. Húsa fehér, vágás, törés után sem színeződik. A gomba húsnak kellemes, dióra emlékeztető íze van. Régebben nyersen való fogyasztását is ajánlották.

Igen sokféle termőhelyen, erdőben, ligetes részekben, füves területeken májusától október végéig, néha még novemberben is gyűjthető. Hazai viszonyok között több terméshullámban tömegesen fordulhat elő.

Őzláb a konyhában

Az interneten őzlábomba receptek tárháza található. Íme, egy kis ízelítő egyveleg:

- † Ránthajuk klasszikus módon, vagy úgy, hogy a kalapok belsejét hagyman párolt majoránna, kakukkfűvel, borsos, villával pürésített csirkemájjal vagy kapos túróval töltjük meg.
- † Készítsünk rakott gombát! Hagyjuk egészben a kalapokat, egy réteget rakunk a vékony szálomával belet tepsibe vagy jenuiba, egy kis ízesített darált húst vagy sajtot szórunk rá, fokhagymás tejföllel locsoljuk meg, majd kezdjük a sorokat elöl. Végül háromgyed óráat sütünk.
- † Pörkölnék, levesnek más, húsos gombakkal együtt használjuk. A nagy őzlábomba jól szárítható, a szárított gombából gombapör is készíthető.

Kapos ábrával díszít őzlábomba

ŐZLÁBGOMBA

Az őzlábombák

Bármilyen hírhedten, kb. 300 ezer gombafaj található a Földön, ezek közül mintegy 10 ezer az ún. nagy-gombák csoportjába tartozik, közülük több mint 30 nemzetség 2000 vadon termő fajja eből.

Az őzlábombák

Az őzlábombák a kalapra és tönkre tagolt bazídiumos gombák, a csiperkék rendjébe, közelebből az csiperkefélék családjába tartoznak. Legalább 33 őzláb faj létezik, az őzlábomba elnevezés ugyanis nem rendszertani terminus, hanem a Lepiota és Macrolepiota nemzetségekbe tartozó gombákon kívül még más nemzetségekhez tartozó gombafajok gyűjtőneve vagy népi elnevezése. Ezért fontos a tudományos név ismerete, amely segít pontosítani, hogy melyik fajról van szó.

Ékeztési szempontból a nagy őzlábomba faji jelentősek. A nagy őzlábomba Európá sajátjának tekintheti, míg a hozzá igen hasonló, de Amerikában, Ausztráliában vagy éppen Japánban előforduló hasonló gombák különböznek tőle. A többléle, egymáshoz igen hasonló őzlábombák rendszertani besorolása sem egyértelmű. A DNS-analízis segített a legjobban a rokonit szálak megállapításában. Ennek eredményeként elmondható, hogy két nagy csoport különíthető el egymástól a tudomány mai álláspontja szerint: a csiperkékkel (*Agaricus*), illetve az őzlábombákkal (*Leptia*) közelebbi rokonságot mutató nagy őzlábombákkal különböztetünk meg. A csiperkékhöz közel állók a zöld spórás Chlorophyllumok, míg az őzlábokhoz közel állók a Macrolepioták, nevezhetjük őket valódi nagy őzlábombáknak.

Szón kis kavarodást okoz az alábbi, gyengén mérgező, nagytűstű, a csiperkékhöz közeli rokonságot mutató gomba főkéntelen tudományos és köznyelvi neve. A kerti őzlábomba nem más, mint a mérgező nagy őzlábomba. Manapság úgy tűnik, hogy a névadási versenyből a Chlorophyllum brunneum került ki győztesen. A gomba fogyasztása emésztőrendszeri panaszokat, hasmenést okoz, az enyhébben mérgező kategóriába tartozik. Több esetben számoltak be allergias reakciókról is. Gyakran terem nitrogémmel bőven ellátott helyeken, komposztálmón, forgácsrakáson. Boszorkánygyűrűben fejlődik.

A kisebb terméti őzlábák közül a húsbarnás őzlábomba, vörhenyes őzlábomba, rózsás őzlábomba mérgező, galóca jellegű mérgezést okoz, és összességében legalább 10 faj tartalmaz a galócakra jellemző, máj és vesekárosodást kiváltó amatoxint. Mivel a kistermetű őzlábák egyébként is nehezen meghatározhatók, tartózkodjunk szedésüktől. Ha egy őzlábomba kinyílt kalapjának átmérője 10 centimél kisebb, ne szedjük fel, nehogy mérges gomba kerüljön a konyhába. Mindenképpen fontoljuk meg az alábbi mondást:

Az a gomba, amit nem ismerünk, mérgező!

Ehető őzlábák:

- piruló őzlábomba
- csipkés őzlábomba
- karcsú őzlábomba.

1. A gombák közül ez is káros lehet, ugyanis rendszeresen besorozzunk még manapság a elég bizonytalan.

2. Szintén tudományos elnevezéseitől kezd csak néhány említést méltó. Macrolepiota rhododes var. hortensis, Chlorophyllum brunneum, Macrolepiota venenata.